

Виховний захід

Червона калина — символ України

1 клас

**Учитель початкових класів
Нікопольська гімназія №22 НМР
Наливайко Наталія Вікторівна**

2025 рік

Мета:

поглибити знання дітей про калину; пробуджувати інтерес до художнього слова, зокрема віршів, легенд, приповідок, прислів'їв, формувати у дітей уміння вивчати та виразно розповідати тематичні вірші, розвивати навички декламації, збагачувати словник дітей, розвивати мовлення дітей, пізнавальний інтерес, естетичні почуття, бережливе ставлення до природи, виховувати бажання дітей відтворювати в ліпленні красу калини, як символа і оберега нашої України, виховувати почуття любові до рідного краю.

Обладнання:

мультимедійна презентація «Україна», малюнки дітей, виставка з різних матеріалів, українська символіка, вишиті рушники, гілочка калини, аудіозаписи українських пісень «Червона калина», «Веселкова», портрет Т.Г.Шевченка, ілюстрації, емблеми (лікар, народознавець, біолог).

Хід заняття

I. Вступна частина.

— До на сьогодні прийшли гості.
Давайте з ними привітаймося.

- Сьогодні ми будемо говорити про калину.

Ось наш калиновий шлях — план, за яким ми будемо працювати. А допоможуть нам в цьому мої помічники- науковці: біолог, народознавець, лікар. І звичайно ви, діти, які сьогодні готувалися і разом з батьками виконали міні-проект «Червона калина — символ України». Ось так і називається наше заняття.

— Діти, а що ви з батьками тут знайшли і написали? (прислів'я, приказки, казки, легенди, вірші, загадки).

— Ще ми сьогодні виконаємо практичну роботу. А в кінці заняття сюрприз-подаруночки для тих, хто буде гарно працювати.

План

- ❖ Міні-проект «Червона калина – символ України»
- ❖ Краєзнавчими стежками
- ❖ Легенда про калину
- ❖ Цікавинки про калину
- ❖ Загадки
- ❖ Пісня «Червона калина»
- ❖ Гра «Хто краще про калину скаже?»
- ❖ Калинка-павутинка
- ❖ Хвилинка відпочинку
- ❖ Калиновий віночок із прислів'їв та приказок
- ❖ Вірші
- ❖ Хвилинка творчості
- ❖ Складання асоціативного куща

II. Основна частина.

Краєзнавчими стежками

- Сьогодні ми зробимо ще один крок
В країну чудову, в країну відому
Що так нас чекає й збагачує мову.
- Що це за країна ? В якій країні ми живемо ?
- Столиця нашої держави ? Показати.
- Яка найбільша річка України ? Показати.
- Які є моря ?
- Що я показую ? Прапор, герб, гімн.
- Ще це рослини (соняшник, волошки, барвінок, чорнобривці, ромашки, калина)
- Діти це народні символи України
- У нашому краї з давних-давен шанували калину. Не було такої хати, коло якої б не росла калина.
 - Хто це до нас завітав у гості ?
Хто ти, дівчинко, гарненька ?

Калинка: Українка я маленька
 Веселенька, чепурненька
 Я не груша, я не слива —
 Я калинонька вродлива
 Я стою в зеленім листі
 І в червоному намисті

- Калина у кошику принесла вам завдання, яке ви виконаєте в кінці заняття. Дякуємо тобі, дівчино, сідай, подивись і послухай як багато наші діти знають про цю рослину.

Легенда

- Про калину складено багато легенд. Ось одна з них. Перше слово — народознавцю. Він розкаже звідки пішла назва «калина».

Народознавець: У селі жила дуже красива дівчина, яку звали Калинкою. Одного разу вороги схопили її і забрали з собою. Вона хотіла втекти від них, а коли тікала, то зачепилася своїм намисто за кущ. Намисто розірвалося і розсипалося по землі. На тому місці, де впали намистинки, виріс кущ. І на кущі з'явилися червоні ягоди. Люди назвали цей кущ калинкою — на честь тієї дівчинки-красуні.

- З тих пір народ прославляє калину, складає про неї вірші, пісні, казки, загадки. Дуже образні загадки про калину. Ось послухайте.

Учень: У вінку зеленолистім
У червоному намисті
Видивляється на воду
На свою хорошу вроду

Учениця: За хатою, у садочку
У зеленому віночку
Та в червоних намистах
Стала пава молода

Учениця: І збігаються всі діти
Щоб на неї поглядіти
За намисто кожен смик —
Та й укине на язик.

- Про калину є дуже багато пісень. Одну з них ми вивчили на уроці музичного мистецтва. Зараз ми вам її заспіваємо.

Пісня «Червона калина»

*Матуся навчила нас пісню співати,
У полі ранкову стрічати зорю.
Матуся навчила людей шанувати
І вірно любити Україну свою!*

Приспів:

*Там червона калина,
Мов святий оберіг,
Споришева стежина
Приведе на поріг.
Там матуся співала
Колискові пісні,
На добро дарувала
Вишиванку мені.*

*Матуся навчила добро пам'ятати,
Стежину топтати у ріднім краю.
Матуся навчила утоми не знати
І вірно любити Україну свою!*

Біолог: Калина — це кущ до 3 метрів. Роста калина в лісах, гаях, на лісових галявинах. Садять калину біля хат. Невिбаглива до умов. Має червоні плоди з кісточкою, гіркі на смак. Це харчова, лікарська і медоносна рослина.

- Калину називають весільним деревом, тому що навесні вона цвіте і вкривається білим мереживом. Цвіте як парасолька, схожа на весільний вінок.

Калина красива і восени, коли осінь-художниця розфарбує її листя в різні фарби. Гарна вона і взимку, коли кущі і дерева стоять голі, а ягоди калини на снігу виблискують, ніби коралами.

Гра «Хто краще про осінь скаже?»

— Давайте і ми розмалюємо осінь красивими словами, як художники.

- Мила, ніжна, загадкова, барвиста, кольорова, багата, чарівна, золота, дощова, жовта.

Гра «Хто краще про калину скаже?»

Калина (яка?). Червона, весела, квітуча, пишна, рясна, красива, соковита, корисна.

- Давайте послухаємо народознавця.

Народознавець: Червона калина — символ України. Її вишивали на рушниках, сорочках, скатертинах. Був такий звичай — при народженні в сім'ї дівчинки на її вроду і щасливу долю саджали калину.

- Колись в давнину, коли козак вирушав в дорогу, мати напувала його калиновим соком і давала хліб з калиною. Калина — символ дівочої вроди, краси, кохання, щастя.
- Кажуть, що у людини одне серце, а у калини скільки ягід, стільки і сердець. Ось послухайте:

Учень: У калини квіточки
Біленькі зірочки
У калини ягідки
Червоненькі крапельки

Учень: У калини зернятка
То маленькі серденька
Через те і куц калини
Став за символ України

- Фізкультхвилинка (Пісня «Веселкова»)

Пісня «Веселкова»

Про калину пісня лине, до неба злітає.
Гей, родину, Україна веселкою грає.
Синє небо обіймає золоті роздоли.
Нас чекає, зустрічає веселкова доля.

Приспів:

Хай у кожному серці, наче сонячна мрія,
Заспіває веселка на добро і надію!

Понад світом-дивоцвітом веселка іскриться.
Будем дбати, шанувати прадавні криниці,
Ярославові поради, кобзареве слово,
Честь козацької громади, солов'їну мову.

Приспів.

Калиновий віночок із прислів'їв та приказок.

- Давайте пограємо у гру. Хто говорить прислів'я — отримує віночок.
 - ✓ Любуйся калиною коли цвіте, а дитиною, коли росте.
 - ✓ Щоки червоні як кетяги калинові.
 - ✓ Дівчина, мов у лузі калина.
 - ✓ Який куц, така й калина, яка мати, така й дитина.
 - ✓ Весною калина білим цвітом квітує, а восени червоні ягідки дарує.
 - ✓ Убралася в біле плаття, як калина в білий цвіт.
- Про користь калини для людей нам розповість лікар.
Лікар: Калина має лікувальні властивості. З її ягід заварюють чай, лікуються від застуди, а ще вона лікує серце.

Поетична сторінка

- Щедро оспівана калина у народних віршах, у творах українських письменників.
 - Діти хто це ? Так, це поет Т.Г.Шевченко. Він дуже любив Україну і у своїй збірці «Кобзар» вжив це слово 385 разів
 - Послухайте народні вірші і вірші Т.Г.Шевченка, які розкажуть наші дівчата.

- 1 Ось калина над рікою
Віти стелить по воді
Хто це щедрою рукою
Їй намистечко надів
- 2 Червонясте, променисте
Розцвітає як вогонь
Дай хоч трошечки намиста,
Калинонько, і мені.
- 3 Тече вода з під явора
Яром на долину
Пишається над водою
Червона калина
- 4 Пишається калинонька
Явір молодіє
А кругом їх верболози,
Й лози зеленіють
- 5 Сонце гріє, вітер віє
З поля на долину
Над водою гне з вербою
Червону калину

Хвилинка творчості. (кліп про Україну)

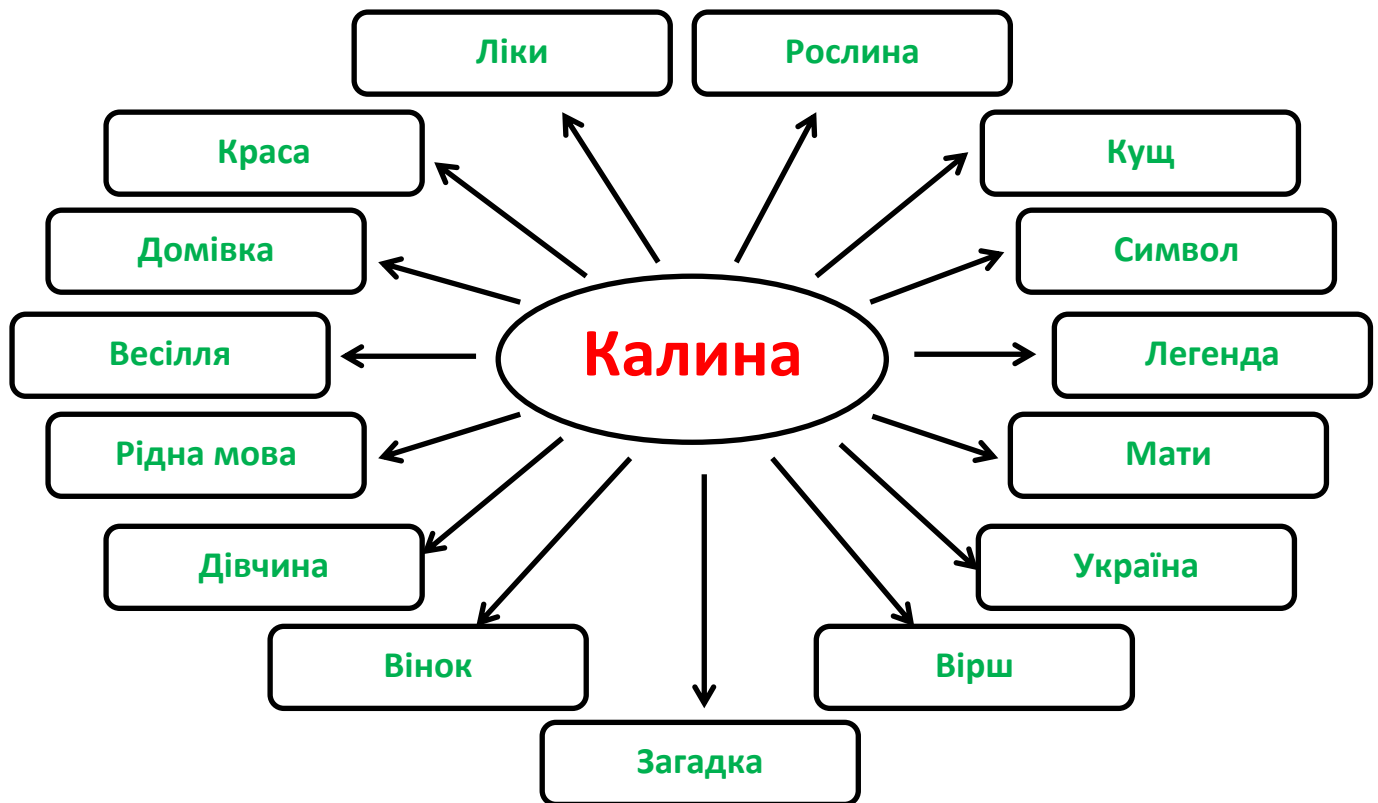
- Калинка принесла кожному ось такі листочки. Давайте ми їх прикрасимо ягідками за допомогою пластиліну. Для цього зробимо маленькі кульки і прикріпимо їх. Це будуть ягідки.

III. *Заклучна частина.*

Складання асоціативного куща «Калина»

- Які слова у вас пов'язуються із словом калина. Що це ? Калина це ? (Рослина, ...)

- *Хочу завершити наше заняття словами вірша:*

*Посадить калину біля школи
Щоб на цілий білий світ
Усмінулась щиро доля
Материнський білий цвіт
А щоб цвіт її не стерся
Не зав'янув в спориші
Посадіте коло серця
Щоб цвіла вона в душі.*

- **Наших гостей ми хочемо пригостити найдорожчим, що є у нашого народу, що символізує красу, багатство і могутність України — хліб із калиновим кетягом.**

Використана література:

1. Ольга Олійник. "Мова моя калинова", Інституту українознавства Київського університету ім. Тараса Шевченка. К., "Хрещатик", 1993 р.
2. Журнал "Розкажіть онуку" № 30—31 серпень 2006 р. «Поклонись калині».
3. Макаренко. «Сорочка-вишиванка», серія: Наші обереги, Видавництво «Богдан», 2011р.
4. Станіславська «Символи України. Калина». Посібник для вчителя. Інтерактивні форми роботи в позаурочний час.
5. Збірка "Народ скаже — як зав'яже: Українські народні прислів'я, приказки, загадки, скоромовки." Упорядник - Н. С. Шумада. Київ, Веселка, 1985р.
6. Богдан Новарчук. «Свято в рідній школі. Збірник сценаріїв», 2011р.
7. Ангелова Н.В. Живи, Батьківщино! Посібник з народознавства та рідної мови.— Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2008 р.